

ПРИВЕТСТВЕНО СЛОВО

по случай 70 години Институт за икономически изследвания при БАН

Уважаеми представители на ръководството на Българската академия на науките,
Уважаеми академици и член кореспонденти,
Уважаеми директори на институти,
Уважаеми гости,
Скъпи колеги,

За мен е голяма чест да ви приветствам на днешното тържество, по случай 70 години от създаването на Института за икономически изследвания. Тази годишнина съвпада с големия юбилей на Българската академия на науките – 150 години български национален духовен център, който се създава с основаването на Българското книжовно дружество през 1869 г. Заедно с признаването една година по-късно на Българската екзархия, те са достоен завършек на националното духовно възрождане започнато от Паисий Хилендарски. Първият председател на българското книжовно дружество проф. Марин Дринов и неговите членове, изтъкнати български възрожденци, като Драган Цанков и много други, са участници в първото Велико народно събрание в Търново и в написването на първата българска конституция, с която България се утвърждава на политическата карта на Европа. Не бива да забравяме, че както духовното израстване и консолидиране на един народ, го превръща в нация със собствена държавност, така погубването на духовните постижения на една нация, водят до изчезването ѝ от политическата карта на света. Ние, които работим и сме свързани с Българската академия на науките, трябва да успеем, в оставащите месеци до официалното честване на празника, да припомним и убедим българското общество, че това е изключително национален празник, а не само на хората, които работят в Академията.

Един национален, духовен и научен център, каквато е Българската академия на науките, е изпълнен с многообразие от духовни ценности и знания, които се материализират чрез нейните институти. Нашият институт, който е създаден през 1949 г., е един от първите институти и е продължител на традициите на основаното през 1929 г. – „Дружество на икономистите – академици”.

Негов пръв директор е акад. Иван Стефанов. Също така негови директори са били акад. Жак Натан, акад. Евгени Каменов, чл.-кор. Тодор Владигеров, чл.-кор. Кръстьо Добрев, проф. Кирил Киряков, проф. Александър Димитров, проф. Гарабед Минасян и проф. Митко Димитров. В института са работили и изтъкнати учени икономисти - акад. Евгени Матеев, проф. Асен Чакалов, проф. Петър Шапкарев, проф. Добри Брадистилов и много други.

Научно-изследователската проблематика и организационна структура на Института са се променяли във времето съобразно потребностите на развитието на науката и общественостопанската практика. През всичките години от неговото създаване Институтът е отстоявал свои виждания, които са били плод на обективна оценка на икономическите процеси в България и които не винаги са съвпадали с вижданията на управляващите. Това е било както преди 1989 г., така и след това.

През последните десетилетия, дейността на Института за икономически изследвания при БАН е подчинена на мисията – **да подпомага икономическото развитие и успешната интеграция на България в ЕС, чрез научни изследвания, оценки и предложения за икономическата политика на държавата и чрез обучение на учени и специалисти, които да бъдат висококвалифицирани и международно признати.** През последните управленски мандати институтът има следните по-важни постижения:

- През 2009 г. БАН и нейните институти бяха оценени от международна експертна комисия на Европейската научна фондация (ESF) и Европейската федерация на

академиите на науките (ALLEA). Институтът получи много добра оценка (ВАА) за цялостната си дейност, която беше сред най-високите, дадени в обществените науки. Особено значима е оценката А, получена за перспективите относно бъдещото развитие на Института. Това позволява той да се развива като национално отговорна и независима институция, даваща компетентни експертни оценки и препоръки за икономическото развитие на страната.

Съгласно Доклада на експертната комисия на МОН, за наблюдение, оценка и анализ на научно-изследователската дейност, осъществявана от научните организации и висшите училища за 2016 г., Институтът е класиран, заедно с още 6 института на Българската академия на науките, на първо място в група 1 - елит и в националното класиране на научните организации и факултети на висшите училища в научна област Икономически науки (включително науки за бизнеса) е единствен на първо място в група 1.

- През последните години, съгласно класацията на RePEc за публикации и цитирания, Институтът е в първите 10% от водещите институти в света, регистрирани в международната база данни. По тази класация Института за икономически изследвания при БАН е на водещо място в България. От първите 25% цитирани автори от България в RePEc, около 50 % са от Института.
- Постигна се по-тясно обвързване на темите на научно-изследователските проекти с приоритетите на страната и на икономическата наука. Осъществени са национално значими проекти, организирани от Института и изпълнени с участието на представители и на други институции.

След издаването през 2005 г. на първата съвременна „Икономическа енциклопедия”, в следващите години бяха завършени два доклада по поръчка от Президента на Републиката - „Стратегия за ускорено икономическо развитие на България” (2007 г.) и „Световната финансово-икономическа криза и България” (2009 г.).

През 2014 г. са изпълнени проекти, поръчани от Министерски съвет, отнасящи се до проблемите на деиндустриализацията и реиндустриализацията, и задлъжнялостта на фирмите в България.

В края на 2015 г. беше приключен възложения на БАН доклад от заместник-министър председателя и Министър на труда и социалната политика на Република България по тема "Цели, приоритети и политики за изпълнение на стратегията за демографско развитие на Република България".

През 2017 и 2018 г. Институтът участва в разработката на възложения от Правителството на БАН, проект „Мерки за преодоляване на демографската криза в Р България”.

В решение на МС от 15.12.2016 г. е поставен въпросът, какви са възможностите за реализация на активите на АЕЦ „Белене”, който изисква комплексна оценка на редица фактори, от които зависи електропотреблението и електропроизводството. Във връзка с това, на 30.01.2017 г. беше подписан договор между БЕХ и БАН за разработване на Национална стратегия в областта на енергетиката с фокус върху електроенергетиката и с визия до 2050 г. Така възложеният от Правителството проект е най-мощният в периода след 1989 г. и беше изпълнен успешно. В проекта участваха над 50 учени и експерти. Над 80% от дейността по Проекта е изпълнена от БАН, с участието на следните институти:

Водещ институт – Институт за икономически изследвания

Участващи институти:

Национален институт по метеорология и хидрология

Институт по електрохимия и енергийни системи

Институт за изследване на населението и човека

Централна лаборатория по слънчева енергия и нови енергийни източници

Институт по металознание, съоръжения и технологии

Институт по инженерна химия

От 2012 г. се възстанови, традиционния годишен доклад на Института, за икономическо развитие и политики в България, който се представя всяка пролет, чрез БТА на българската общественост, и ние трябва да се гордеем, че сме единствената институция в България, която прави цялостен анализ на икономиката на страната за всяка изминала година и прави тригодишна прогноза за развитието ѝ. И отново в този Доклад, Институтът продължава да спазва своите изисквания за обективност и полезност към българското общество. Това не винаги се харесва на управляващите. Но, обективността и полезността към обществото са част от духовните ценности на Българската академия на науките и аз съм убеден, че ние и за в бъдеще ще ги отстояваме.

Представянето на резултатите, от нашите научно-приложни проекти с обществена значимост, предизвикват все по-засилен интерес и се отразяват широко от електронните и печатни медии.

В института са работили и продължават да работят колеги, които със своя експертен потенциал са били в управлението на държавата на най-високо ниво. Искам да подчертая, че дори и без да се връщам назад, към днешна дата, Институтът се ползва от големия експертен опит на хора, които са съчетали науката и практиката, заемайки длъжностите вицепремиери на България, министри, зам.-министри и депутати.

Научни работници от Института са представители на БАН в: Националния съвет към Министъра на икономиката; Консултативен съвет към Министъра на регионалното развитие; Комитет за наблюдение на програмата за сътрудничество ИНТЕРЕК, Гърция - България 2014 - 2020 г.; Междуведомствена работна група по демографските въпроси на Министерството на труда и социалната политика; Междуведомствена работна група по картиране и оценка на Еко системните услуги към МОСВ и др.

В началото на 2019 г., с решение на Министерски съвет, Институтът за икономически изследвания при БАН е определен за партньор на Глобалния партньорски център на инициативата „16 + 1”.

Не на последно място, трябва да отбележа и програмите за обучение на магистри и докторанти. Институтът постигна голям успех в дългогодишните съвместни магистърски програми (продължили повече от 10 години) с висшите училища, като ВТУ "Св.Св. Кирил и Методий" и „Тракийския Университет” в Стара Загора, които приключиха в предходните няколко години.

Институтът поддържа и продължава да има акредитация за 7 докторски програми.

По отношение на издателската си дейност, Институтът има водеща позиция сред икономическите издания в България, със своите 2 специализирани списания.

Списание „**Икономически изследвания**” е единствено в страната списание с импакт ранг в областта на икономиката – SJR рейтинг на SCOPUS. Списанието е международно и се публикува на английски език.

Второто списание “**Икономическа мисъл**” е наследник на сп. “Стопанска мисъл”, основано през 1929 г. като научен орган на Дружеството на българските икономисти-

академици и е най-старото икономическо списание в България. От 2018 г. списанието е индексирано в ERIN PLUS.

- През последните години много силно се активира международната дейност на Института, в резултат на което се сключиха множество договори за съвместно научно-изследователско сътрудничество, със съответните институти от национални академии и висши учебни заведения в: Полша, Румъния, Словакия, Украйна, Македония, Сърбия, Италия, Р Корея, Виетнам, Китай и др.

Още много може да се говори за дейността и постиженията на Института за икономически изследвания при БАН, но и това, което беше казано до тук е предостатъчно представяне на неговите възможности и полезност за българското общество, за което е оценен с държавни и обществени отличия и награди, а негови членове са награждавани за активна творческа дейност и за постижения в науката с ордени “Стара планина”, “Св.Св.Кирил и Методий”, Почетен знак на БАН „проф. Марин Дринов” на лента и др. Всички тези постижения, биха били невъзможни без човешкия фактор, без различните поколения, които са работили от създаването на Института до ден днешен в него.

Искам да изкажа дълбокото си уважение и благодарност към нашите учители и по-възрастни колеги за създадените научни традиции в този институт и изискване за обективност към анализа и резултатите на нашите изследвания. Надявам се, че нашето поколение ще предаде щафетата към следващото, което също така като нас ще бъде продължител на изградените научни традиции.

Благодаря на всички колеги, бивши и настоящи, за техните усилия, старание и всеотдайност, за изграждането на големия обществен авторитет на Института за икономически изследвания. Гордея се с всички млади хора, които израснаха като личности в института и достойно заемат мястото си като научни работници и преподаватели.

В деня на 70 годишния юбилей на нашия институт поднасям най-искрени и сърдечни пожелания към всички учени и служители. Пожелавам да сме живи и здрави и да продължим традициите заложи в дейността и развитието на Института и съхраним духовните ценности, завещани от нашите предци, основали преди 150 г. Българския национален духовен център, от който ние сме една малка, но стойностна част.

Благодаря за вниманието.